

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!!!

*Благо оном ко довијек живи, имао
се рашта и родити.*

Његош

Ево дана који створи Господ, узрадујмо се и развеселимо се у њему, јер је Христом једном за свагда испуњена и довршена тајна нашег спасења од смрти! Ево дана ослобођења све твари од смртнога страха и ужаса, јер Најслободнији слободно прими на себе и раскиде самртне окове, и славним Васкрсењем својим заувек разори тамницу адску и царство ништавила! Ево славаља многожељеног и дугоочекиваног од неизбројних поколења људи свих времена! Ево и одговора на сва крајња питања живота и постојања, која су мучила Адамове потомке кроз векове! Ево нам, браћо најљубазнија, коначног разрешења свеколике драме човечије, која траје од првога дана историје све до дана данашњега!

Заиста, цела људска историја и није ништа друго до непрекидна драма, непрестана борба да се живот што више продужи, и, ако је могуће, коначно отме од ишчезнућа. Али, одакле таква жеђ за животом, откуда такав страх од смрти код свих живих бића, а нарочито код људи? Одакле такво противљење живих према умирању? Зар нас нису разни самозвани учењаци деценијама учили да је овај свет и живот све, и да после њега нема ничега? И зар онда не би било сасвим логично да се час смрт-

ни дочекује потпуно мирно, као нешто што следује природни поредак, и долази у своје време сваком живом створу?

Ипак, ако само мало боље завиримо у нашу свакодневицу, увидећемо врло лако да се сва настојања човечија сливају у само један једини напор и једно јединствено питање – како отети живот од пропадања и овековечити своје лично постојање у времену и простору. Сва дела и достигнућа науке, уметности и философије – све је то неугасива чежња за Вечним и Бесмртним, односно један гигантски покрет да се постојање и живот учине непролазним, што опет јасно и очигледно говори да је смрт заправо уљез и лопов у царству живих.

И сами смо сведоци да сви наши проблеми, ма и највећи, постају као ништа и потпуно губе важност пред појавом смрти, нарочито ако она погоди нашу најближу околину. Отуда у људима страх и ужас – и највећи и најсилнији овога света постају ропски понизни и падају на колена пред загонетком смрти. Тако је један француски мислилац добро рекао: “кад ми људи кажу *живот је тежак*, увек их питам *а у односу на шта?*”

Јасно је, дакле, да је питање живота и његовог опстанка далеко највеће питање које је икад постављено, а које и данас притиска својом васионском тежином сав живи свет. Овом питању пуну пажњу су посвећивала читава поколења мудрољубивих људи

– философа, и њихових на разне начине наследника и настављача. Овим питањем посредно и непосредно баве се наука, уметност и религија; њиме се, можемо слободно рећи, на овај или онај начин заправо бави сваки живи човек уопште. Но коначно и потпуно решење овог вазда горућег питања наћи ћемо једино и искључиво у Цркви Христовој, у Цркви Бога живог, у свепразнику Васкрсења Христовог.

Тема Цркве кроз сву њену спасоносну историју и није ништа друго до питање Живота, и то Живота вечног, бескрајног, у пуноћи радости и блаженства. Другим речима, тема Цркве и њено средиште вавек јесте и остаће личност Богочовека Христа, и непоновљиво дело Његове божанске љубави – Јединородни Син Божији, непроменљиво остајући Богом, истовремено постаје Човек, Син Човечији. Он почиње свој земаљски век небивалим рађањем од безбрачне Девојке, а завршава га потпуно неочекиваним сусретом са смрћу и славним Васкрсењем из мртвих.

С једне стране је савршени Човек – својим свечовечанским ликом и трудољубивим животом Он се открива као икона, односно прототип правога и потпуног Човека, тачније Свечовика – Панантропоса, а с друге стране је савршени Бог – својим Васкрсењем из мртвих Он пројављује безграничну власт над животом, и своју домостројитељну љубав и бригу о свету. *У гробу телом, у аду душом као Бог, у Рају са разбојником, и на престолу био си, Христе, са Оцем и Духом, све испуњавајући, Безгранични.*

Заиста, само је Син Божији, Који је и Син Човечији, могао личним подвигом саможртвене љубави да коначно и

заувек победи смрт, и да се ишчупа из њених чељусти.

Тако је Христос постао *зрно које, бачено у земљу, умире, да би многи род донело.*

Васкрсење Христово постаје тако основа хришћанске вере и живота – *ако Христос није васкрсао, онда је празна моја проповед, онда је узалудна и ваша вера,* поручује велики Павле.

Сведоци Васкрсења проповедали су овај догађај читавом свету. Да би посведочили ту истину, одрекли су се дотадашњег мирног живота, и пошли у непознате далеке земље и неизвесност. Сведочећи Христа распетог и васкрслог, апостоли и њихови ученици примили су на себе сиромаштво и гладовање, безбројне невоље, прогонства, тамновања, а најзад и саму мученичку смрт. Догађај Васкрсења Христовог из основе је променио њихов живот, као што и данас мења живот свих оних који вером сагледавају и сведоче ово најславније чудо божанске љубави. И данас, хришћани су сведоци истог тог сведочанства, и носиоци исте проповеди. Живот Цркве, и данас као и некад, састоји се пре свега у том живом и животворном сведочењу *Христа распетог и васкрслог*, Који је овом својом највећом и најбожанственијом победом заувек решио миленијумску драму бића и битисања и открио непролазну вредност праве љубави.

Зато, драга браћо и сестре, укрепимо се радошћу у ове празничне дане, и ускликнимо једним устима и једним срцем свепобедну песму Цркве: *Христос васкрсе из мртвих, смрћу уништи смрт, и свима који су у гробовима живот дарова!*

Оливер Беговић

САБОРНИК

Часопис Саборног храма
у Крагујевцу

*Излази благословом Његовог
Преосвећенства Епископа
шумадијског Господина ЈОВАНА*

Година III, број 6,
мај 2009. године

главни и одговорни уредник
јереј Срећко Зечевић

графичко-технички уредник
Уметничка радионица
Светог краља Милутина

редакција
протојереј-ставрофор
др Зоран Крстић
протојереј-ставрофор
Зарије Божовић
Владимир Благојевић
Ана Зечевић
Александар Продановић
Оливер Беговић

издавач
Саборни храм у Крагујевцу
Краља Александра I
Карађорђевића 31,
34000 Крагујевац
тел.: 034/333-496

e-mail:
sreckozecevic3@gmail.com

тираж
500

штампа
Graphic, Нови Сад

САДРЖАЈ

Христос Воскресе!!!	1
Смисао Васкрсења - Шта смо добили Васкрсењем Христовим?.....	4
Православно учење о Пресветој Богородици - Теотокологија	5
Шта су то секте?.....	7
Тумачење блаженстава.....	8
Који су облици религиозног страха	12
Биоетика	13
Беседа о истеривању демона из два гадаринска бесомученика	15
Делатност духовног центра Новомученици крагујевачки при Саборном храму у Крагујевцу	18
Питања и одговори.....	20
Песме Срђана Станковића	21
Дечји кутак.....	22

СМИСАО ВАСКРСЕЊА - ШТА СТО ДОБИЛИ ВАСКРСЕЊЕМ ХРИСТОВИМ?

У васкрсном поздраву *Христос Васкрсе* сдржана је сва дубина и смисао хришћанске вере. Овај поздрав означава двоје: да је Христос Васкрсао и да ћемо и ми васкрснути. Ако би Христос само васкрсао а ми не, онда каква нам је корист што је Он васкрсао. Васкрснувши из мртвих Христос је Васкрсење из мртвих учинио обавезним за све људе и добре и зле.

Сва Христова дела, све Његове речи, све учење Његово нема смисла да Христос није Васкрсао из мртвих. До свог Васкрсења Христос је учио о вечном животу, али је Васкрсењем показао да је Он заиста живот вечни. До свог Васкрсења је учио о васкрсењу мртвих, али је тек својим Васкрсењем показао да ће мртви васкрснути. До Васкрсења свог Он је учио да вера у њега преводи из смрти у живот, али је Васкрсењем својим показао да је победио смрт и тиме осигурао осмрћеним људима прелазак из смрти у бесмртност. Једном речју без Васкрсења Христовог немогуће је бити хришћанин, немогуће је хришћанство. Зато апостол Павле и каже: *Ако Христос не уста из мртвих узалуд је и вера ваша и проповед наша* (1 Кор 15,14-17).

Како то да је Васкрсењем својим Христос победио смрт а ми људи и даље умиремо? Да, смрт постоји, али је Васкрсењем Христовим она престала да буде за људску природу проклетство, ужас, страх, већ је постала као привремен и пролазан сан. Ми људи и сада умиремо пређашњом смрћу али не остајемо у њој.

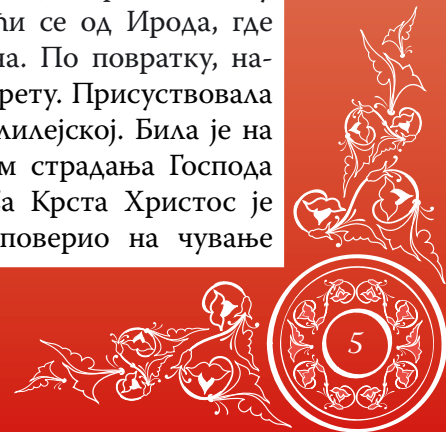
То не значи умрети. Власт смрти, истинска, она права смрт је када онај који је умро нема више могућности да се врати у живот; ако ће он после смрти оживети и притом живети бољим животом, онда то није смрт него спасење, победа смрти. Дејство смрти није прекинуто Васкрсењем Христовим. Али је зато смрт обеснажена надом у васкрсење.

Православно учење о Пресветој Богородици - ТЕОТОКОЛОГИЈА

Живот Пресвете Богородице

Постоји мало историјских података о Пресветој Богородици, али оно што се зна, сачувала је црквена традиција. Она је ћерка Јоакима и Ане. Родом је била из Назарета у Галилеји, данашњи Израел. Анђео Господњи је објавио Јоакиму и Ани да ће добити ћерку, и анђео им налаже да јој дају име Марија. Постоји близу стотину разних тумачења имена Марија, једно од тих тумачења је да Марија значи: владарка, најузвишенија, нешто као Августа код Римљана. Када је Марија напунила три године, Јоаким и Ана, из Назарета одводе Марију у Јерусалим да је предају Богу на службу у јерусалимском храму. На вратима храма ју је дочекао првосвештеник Захарија који је Богородицу увео у храм и то у најсветији део храма Светињу над светињама. У храму је Марија остала 9. година. По јеврејском закону када је Марија напунила 15. година није више могла да остане у храму, и по изласку из храма требала је да ступи у брак. Марија је рекла свештеницима да се заветовала на девичанство и да не жели да ступи у брак. Тада су свештеници између дванаест благочестивих људи из племена Давидова изабрали старца Јосифа да чува девичанство Маријино. Она је била заручена за Јосифа са циљем да се покаже да Исус по свом физичком рођењу припада јудејском народу. Јосиф је био даљи сродник Маријин из Назарета. Она је у његовом дому проводила време као у храму, у молитви,

читању Светог писма, посту, богоразмишљању, ручном раду. Због те заруке Исус је сматран сином Јосифовим и Маријиним, иако је Јосиф има само законско, а не физичко очинство над њим. У Назарету јој се јавља архангел Гаврил који јој је рекао да ће родити Сина и да му да име Исус. На њено питање: „Како ће то бити када не знам за мужа?“ Анђео јој одговара: „Дух Свети доћи ће на тебе и Сила Вишњег осенићете; зато и оно што ће се родити, биће свето и назваће се Син Божији“ (Лк 1, 34-36). После рођења њеног Сина у Витлејему, она је присутна поред Исуса у свим великим тренуцима Његовог живота и рада. Четрдесети дан по рођењу Господа Исуса Христа, Пресвета Дјева доноси малог Христа у храм да би принела жртву за њено очишћење. Затим са Јосифом одлази у Египат, склањајући се од Ирода, где бораве пет година. По повратку, настањују се у Назарету. Присутвовала је чуду у Кани Галилејској. Била је на Голготи приликом страдања Господа Исуса Христа. Са Крста Христос је Пресвету Дјеву поверио на чување

апостолу Јовану Богослову, код кога је живела у Ефесу и у кући на Сиону коју је Јован купио. По Вазнесењу Господњем, проживела је још 24 године, када је и уснула са 72 године, старости. Била је стално у друштву са апостолима и помагала им својим саветима, па је са њима била и на дан силаска Светог Духа. По предању путовала је у Антиохију и посетила је светог Игњатија Богоносца. Путовала је и на Кипар где је посетила светог праведника Лазара кога је Христос васкрсао из мртвих. Сматра се да је посетила Свету Гору и да је рекла да то буде њена држава.

Улога Пресвете Богородице у спасењу света

Назив Θεοτοκος - Богородица, значи она која је родила Бога. Овај назив - Богородица - садржи сву суштину домостроја спасења људи. Господ Исус Христос, Син Божији, се оваплотио, постао човек, и на себе узео комплетну људску природу, али да није било Богородице, Христос не би могао постати човек. Без њеног пристанка: „Ево слушкиње Господње нека буде речи Твојој“ (Лк 1, 38), Син Божији не би могао бити оваплоћен. Она је та која даје Богу тело. Богородица пристаје да се преко ње испуни домострој спасења свих људи. Оваплоћење Христово није било својевољно, без слободе, без пристанка човека. Богородица прво изражава сумњу: „Како ће то бити кад не знам за мужа“, а анђео јој говори: „Дух Свети сићи ће на тебе...“ и њено слагање са тим: „Ево слушкиње Господње...“ све то показује слободу Пресвете Богородице. Овде се поштује воља Пресвете Богородице, њена слобода. Без њене слободе, без њеног

пристанка, не би Бог могао да се оваплоти.

Богородица у иконографији

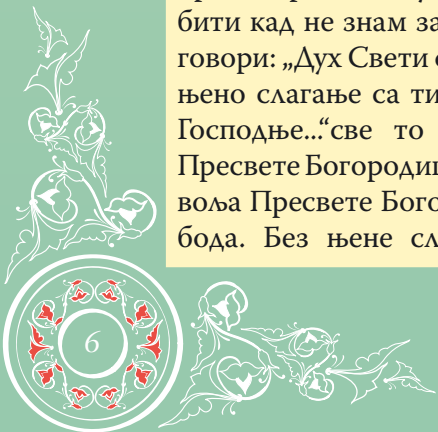
Богородица је Мати Божија (а то име је исписано на иконама, иницијалима ΜΡΘΟΥ, или потпуно *μήτηρ Θεοῦ*), која је родила Сина Божијег, а који је од ње узео савршену људску природу.

Успење Пресвете Богородице

Пресвета Богородица се молила своје Сину да је узме са овога света. Једног дана за време молитве, јави се Архангел Гаврило Пресветој Богородици који јој је дао гранчицу палме и рекао јој да ће за три дана да се упокоји. Након тога Богородица је пожелела да још једном види све апостоле који су били расути по свету ширећи Христову веру. Силом Божијом они се брзо окупише у дом Јованов на Сиону. Недостајао је једино апостол Тома. Пред њима је мирно предала свој дух Богу. Апостоли су је сахранили у Гетсиманском врту у гробници њених родитеља Јоакима и Ане. Три дана после сахране стигао је и Тома и тада су му отворили гроб да још једном види тело Богомајке и да се опрости од ње, али у гробу је био само покров Богородичин, без тела, које је било узнето на небо. Те вечери се јавила апостолима и рекла им: *Радујте се, ја ћу бити са вама до века.*

Успење Пресвете Богородице представља улажење у непролазну светлост Царства Божијег. Смрт је престала да буде смрт, смрт је постала жвот, сједињење, а не растанак.

Срећко Зечевић, јереј

ШТА СУ ТО СЕКТЕ?

Једна од највећих пошаста која се све више шири и све више узима да-нак у физичком и психичком здрављу, и овде код нас у Србији и у свету је-сте пошаст секте. То су верске групе које себи дају различита имена, и раз-не епитете, које ми називамо секте. Секта је група људи која примењује менталне манипулације као основни инструмент, користећи незнање или слабост других људи и својим учењем и праксом доводе те људе до њихове психичке и физичке зависности (Др. Братислав Петровић, психијатар и судски вештак). Ментална манипула-ција је систем психичких и физичких техника које се изводе групно или ин-дивидуално, а све у циљу да преобли-кују способност других личности - и на тај начин отупљују критички дух те личности, способност просуђивања и одлучивања. Реч секта потиче од латинске речи *sequi* - што значи следити. Тако дакле, секта је мала група исто-мишљеника која се одвојила од мати-це религије у неку другу, самосталну религијску групу. Тако су се из хри-шћанства развиле псеудохришћанске секте: Јеховини сведоци, Адвентисти, Мормони, Баптисти, Универзални жи-вот, и др. Из Хиндуизма су се развиле: Јога центар, Ошо Раџниш, Саи Баба, Мехер Баба, Шри Чинмој, и др. Сата-нистичке: Сатанина црква, Санатан, Сатанина црква Енглеске, Ред Солар-ног храма, и др. Синкретистичке: Ма-сони, Розенкројцери, Златна Зора... По својој организацији све су секте тоталитарне. То је таква организација која узима на себе контролу о свим фазама

живота својих поданика (спорт, вера, књижевност, породични живот...) По устројству су пирамидалне: на врху је гуру, вођа, лидер, итд. По својим ефектима све су секте деструктивне, делују разарајуће на човека. Поред ових наведених обележја потребно је рећи и то да су све секте/култови пре-ма унутрашњем устројству и унутра-шњим односима тоталитарне групе, а према последицама свога деловања деструктивне групе. Отуда је потпуно погрешно и врло неозбиљно помиња-ти тоталитарне и деструктивне секте/култове, пошто се у том случају може закључити како постоје секте/култови које/који нису тоталитарне и деструк-тивне организације, а што није тачно. Атрибути “тоталитарно” и “деструк-тивно” спадају у обим и садржину пој-ма секта/култ, само што се, од групе до групе, испољавају у различитој мери.

У Европској Унији је утврђено 10 критеријума за процену да је нека ор-ганизација секта а то су: 1. ментална манипулација; 2. угрожавање физич-ког и психичког здравља; 3. изолаци-ја људи од породице и пријатеља; 4. испољавање антисоцијалних ставова; 5. сукобљавање са редом и законом; 6. инфилтрација у државне органе; 7. тежња за освајањем власти; 8. по-стављање великих финансијских зах-тева следбеницима; 9. увлачење де-це у њихове редове; 10. испољавање деструктивних ставова. Европским стручњацима је довољан један од ових критеријума да нека организација бу-де секта.

(Наставиће се...)

Срећко Зечевић, јереј

ТУМАЧЕЊЕ БЛАЖЕНСТАВА

У хришћанском начину живота постоји постепеност у стицању врлина и врлинског живота. Када погледамо сам приказ стварања света видимо извесну постепеност у стварању. Јер Бог није у једном моменту створио човека и сва жива бића. Та постепеност у усавршавању се види у целој историји света. У Старом завету патријарх Јаков када је имао визију лествице, она је образац усавршавања духовног живота, да се постепено стичу врлине. Тај синоним лествице употребио је и Св. Јован Лествичник у свом делу Лествица, где је изнео постепеност у усавршавању духовног живота и уопште живота. То је лествица која води на небо. Затим, има нечег чудесног у давању заповести

Мојсију од Бога на гори Синају. Јер Бог му није дао одмах таблице са заповестима, него се Мојсије постепено припремао за тај величанствени сусрет са Богом. Припремао се постом и молитвом. Тако је и Христос у Беседи на гори изрекао блаженства и то поступно и постепено.

Шта је то врлина и врлински живот? Врлина је кретање човеково ка Богу или његова веза са Богом. Без учешћа у Божијем животу нема истинског живота. Врлина је служење другоме. Будући да добро није ствар неког неличносног принципа него је ствар личносног Бога, логично је и да је врлина остварење добра у Богу. Тројични Бог је ипостасно и изворно добро. Зло је одрицање добра, односно одрицање Бога. Зло по хришћанском учењу не представља онтолошки принцип, већ етички принцип. Пошто је зло етички принцип, оно води бића у сукоб са природом, усмерава их и окреће против природе. Где се добро налази? Добро не треба тражити као идеју јер оно не може бити идејом. Треба да буде реалност и као такво да дође у везу са животом. Добро опет не треба тражити ван и само ван света, јер у том случају би било недодириво и свету некорисно. Зато је и оно присутно у човеку. По хришћанском учењу добро је *личносно*, а не идеја. Бог је добро, као једини добри. Он се даје свим људима, јер су сви људи створени по слици и прилици Божјој. По речима Св. Василија Великог природно је да

људи желе добро, оно је лепо и воли се. Бог је добар, све дакле тежи добру, Богу све тежи. „Човек има врлине када испуњава евангелске заповести, које не значе насиље, него благодат и силу Божију окренуту ка човеку, без чувања Божијих заповести човек не напредује ни у једној врлини. Постизање врлине јесте чување заповести Господњих“.¹

У историји философске мисли многи философи су покушавали да дају одговор на питање шта је врлина. Тако је Сократ говорио да је врлина знање. Ако је то тако онда би најобразованији људи имали највише врлина, а они то немају. *Врлина је мера* каже Аристотел, али човек не може самом себи бити мера, према томе не може ни прописивати врлину. За Канта је врлина снага максиме једног човека при његовом испуњењу дужности. Али овим није речено које су то дужности. Једини који је показао и доказао шта је врлина јесте Богочовек Христос. „Јер ко је Христа пронашао и његов пут препознао, пронашао је истовремено врлину. Богу и није могуће приступити на други начин већ личним прихватањем Богочовека. У Христовим речима и његовом страдању оваплоћене су све људске вредности. Ко опонаша Христа тај истовремено следи врлину и то у њеном апсолутном реалитету.“²

У историји философске мисли и историје света било је доста учитеља морала и оних који су стварали своје моралне и етичке системе. Али тешко да је неко од њих у своме животу остварио оно што је учио. Међутим

1 Кардамакис, М, *Православна духовност*, Манастир Хиландар, 1996, 220.

2 Томовић, С, *Христос моја истина*, Октоих, Подгорица, 1994, 322-323

„Богочовек Исус Христос није само учио и саветовао људе узвишеним моралним учењем него је увек и живео у пуној сагласности са њим. Он није само описивао пред духовним очима људи прекрасни морални идеал, него га је увек оваплоћавао у својим поступцима и делима. Морално учење Христово је недељиво од Исусове личности. Морални лик Исусов усредсређен је у Христовом моралном учењу, а одавде и на сваки хришћански морални живот. Ни за једног смртног човека није основано речено оно што божанствено Откривење сведочи о Исусу Христу: Он је учитељ, пророк, силан у делу и у речи пред Богом и пред свим људима. Исус Христос није само објавио да је оваплоћени Син Божији и јединствени божанствени учитељ, него је и животом и делима својим ово показао. Када је видео сумњу код својих слушалаца Исус је говорио: *дела која*

ја творим у име Оца својега она сведоче за мене.“³

Која је карактеристика хришћанске етике? Оно што карактерише суштину хришћанског начина живота је литургијско сабрање и интензивно учешће на Литургији и очекивање Другог доласка Христовог који ће да донесе крај и суд свету. Тај литургијски начин живота је указивао да хришћани нису зависили од спољашњег света. Врлина и морал се у Хришћанству заснивају на Литургији. То је етос новог живота, победе над грехом, смрћу, етос васкрсења. У хришћанству се живот никада не посматра и не доживљава као изоловано, егоистично живљење. Разлог томе је што је извор и прототип живота сам Бог који је заједница. Зато се наш живот одвија увек у заједници и као заједница. А заједница је у сабрању, синаксису народа Божијег око епископа и свештеника у Литургији где се остварује заједница са Богом и узајамно, приносећи му дарове. Зато из Литургије извире живот, морал, спасење, етос. Најкраће речено, етика цркве је борба за спасење. Суштина Христовог моралног учења изражена је у Беседи на гори, а нарочито у Христовим Блаженствима. Блаженства садрже најкраћи преглед духовног живота човека. Блаженства се певају на Светој Литургији, Евхаристији у оном моменту када се на Литургији врши тзв. мали вход, тј. када се у свечаној поворци књига Јеванђеља преноси до олтара да би се као реч Божија објавила, вернима. О Блаженствима се говори у јеванђељу по Матеју и Луки. У јеванђељу по Матеју се каже: *А када*

онде виде народ многи попе се на гору (Мт 5, 1). „На гору се пење како би нас научио да ништа не чинимо ради показивања пред људима. Будући да је намеравао да поучи народ, показује нам како треба да се удаљимо од

³ Др Панчовски, И., Личност Исуса Христа, Ниш, 1968, 32,34

многољудне вреве када учимо друге. *И отворивши уста своја учаше их говорећи* (Мт 5, 2). Зашто јеванђелист каже отворивши уста своја? Зар ове речи нису сувишне? Нису јер је он учио и не отварајући уста. Како је то чинио? Својим животом и чудесима. А сада је отворио Своја уста и учаше их говорећи. Није учио само ученике него и народ.⁴

Прво блаженство Христово је следеће: *Блажени сиромашни духом, јер је њихово царство небеско.* „Грчка реч *пτοχος* значи сиромашан, незнатан и долази од глагола *катептихене*, што значи: бојати се. Блажени су, дакле они који су богобојажљиви и смирени духом. Значи Христос на почетку као темељ поставља смирење.“⁵ У чему је васпитни значај и смисао овог првог блаженства. Сиромашни духом значи сиромашни у гордости тј. да немамо гордости. Сиромаштво духа то је смиреноумље, смиреност, и смерност. Из те смирености Бог ствара свет и трпи човека и то човека оваквог какав је и Он га трпи из човекољубља. Темељ хришћанске философије је смиреноумље. Основна врлина из које се све рађа је смиреноумље. Онај који нема смирености нема ни других врлина. Смиреност дарује човеку Бог. Смиреност није неки дар који се добија споља, него стање које треба лично доживети. Смиреност је Бога учинила човеком. Јер, Бог није морао да постане човек, али он то чини из своје смирености и човекољубља и Бог постаје човек. Морамо смирено да носимо свој крст у животу и да будемо у сваком тренутку спремни да

се разапнемо на том крсту, то је смиреност. „Бити *сиромашан духом* значи јасно видети да човек нема ништа што није примио од Бога, да је ништа без благодати Божије. Блажено сиромаштво је у јеванђељу св. Матеја названо - духовним - јер је то, пре свега, став ума и срца, уверење душе. Бити сиромашан духом значи бити лишен сваке гордости и вере у снагу сопственог духа. То значи бити слободан од сваког ослањања на сопствене идеје, мишљења и жеље. Ако нека особа жели да се упусти у духовни живот, мора све да напусти и да прати Христа сиромашна духа. Бити сиромашан духом напросто значи бити потпуно ослобођен од грешних жудњи овога света.“⁶

4 Блажени Теофилакт, *Тумачење Матејевог Јеванђеља*, Манастир Дечани 1996, стр. 53

5 Наведено дело, 59.

6 Хопко, Т., *Православна вера, Духовност*, IV књига, Крагујевац, 1998, 34

КОЈИ СУ ОБЛИЦИ РЕЛИГИОЗНОГ СТРАХА

Страх од судбине – Овај страх се огледа у страху од свих могућих врста претњи људском животу које могу да настану у будућности. Тако се будућност појављује као опасност јер из ње прете болести, губитак социјалне егзистенције, смрт. Да би некако отклонио страх од судбине, човек је установио пророчишта у којима су свештена лица примала наводне поруке од богова и саопштавали их људима (као што је код Грка чувено пророчиште у Делфима). Прорицање је средство да се ублажи човеков страх од будућности. И данас гатања и прорицања цветају. Зашто? Због недостатка вере у Бога и вере у човека. А вера у човека има смисао преко вере у Бога. Вера у човека без вере у Бога била је вера тзв. просвећеног човека, човека хуманизма и ренесансе.

Страх од мртвих – Ово је веома стари облик страха код људи. Да би ублажио бес или освету умрлих предака, примитиван човек је увео жртве прецима. Као пророчиште које је имало за циљ да ублажи човеков страх од будућности, тако је и жртва умрлим прецима требало да изврши неки утицај на ове силе и тако смањи страх у човеку. Добровољном жртвом Исуса Христа за цео род људски требало је да се крвава жртва укине једном

за увек. Човек, међутим, и данас има унутарњу, несвесну потребу да нешто жртвује Богу, што не стоји ни у каквом складу са хришћанством.

Апокалиптични страх – Хришћани очекују Други долазак Христов и крај света. Многи ратови, катастрофе, приближавање хиљадитој години изазивали су код појединих народа и појединаца читаве кризе апокалиптичног страха од краја света. За једне је овај страх био повод пуштању на вољу свих забрањених нагонских тежњи, а код других панику пред суочавањем са својим гресима и страха од последње казне. Овај страх у хришћанству има два вида: Један радосни где правоверни хришћани очекују „последњи дан“ са радошћу и уверењем да ће их Господ сабрати са десне стране. А они други очекују крај света и историје у паници и страху због страха од казне с оне стране или да је са скрајем њиховог живота завршетак сваког живота. Сви ови страхови које људи имају, могу се победити једино јаком вером у Васкрслог Господа Исуса Христа. Христос је својим Васкрсењем развејао људима све страхове, људи сада имају наде, имају оптимизам, радосно очекивање.

С тога је Васкрсење темељ наше вере.

Јереј Дејан Лукић

БИОЕТИКА

Под биоетиком подрзумевамо све оне технолошке интервенције које се врше на људској врсти. То су питања вештачке оплодње, клонирања, трансплатација, еутаназија итд.

Вештачка оплодња

Постоје три методе вештачке оплодње. Први је унутартелесна оплодња (ин виво), која се одвија тако што се сперматозоид уноси у материцу техничким путем, а до трудноће се долази на физиолошки начин. Други вид је ван телесна оплодња, приликом које се мушка и женска јајна ћелија спајају изван тела жене у епрувети (ин витро) и потом се ембрион ставља у материцу. Трећи метод је познат под називом *гифт* – подрзумева

смештање путем лапароскопије сперматозоида у јајовод у сусрет јајашцу, и у другом и у трећем случају трудноћа се одвија на природан начин.

Основни проблем код *ин витро* оплодње односи се на вишак ембриона. Свакако најпоузданији начин да се избегне уништавање или замрзавање вишка ембриона јесте да се оплодња не врши више од три јајне ћелије, колико жена може реално изнети у трудноћи. Следећа питања која се могу поставити су: Да ли давалац генетског материјала треба да буде познат или не? Да ли овај метод да примене удате или неудате жене? Поставља се питање оправданости замрзнутих ембриона, да ли се живот може замрзнути и које су последице уништава-

ња ембриона?

Одговор Православног богословља

Главно питање које се поставља у вези вештачке оплодне јесте: од ког тренутка почиње људски живот? Савремено схватање има своју предисторију у биолошким сазнањима претходних времена, али се не може заобићи ни утицај теолошких и филозофских гледишта. Тако су на пример Блажени Августин и Тома Аквински сматрали да душа и тело не настају истовремено, него се душа накнадно припаја телу у 40 дан од зачећа. Философ Порфирије неоплатоник каже да људски ембрион има само животно начело у себи попут биљке и животиње а душу добија рођењем тј. првим удисајем.

Међутим, полазећи од библијског учења о стварању човека велики богослов и учитељ цркве Григорије Нисијски у свом делу „О постанку човека“, говори да су душа и тело створени зачећем, те да сходно томе људски живот почиње зачећем. То исто тврди и Свети Максим Исповедник. Прихватање зачећа као момента настанка новог живота доводи у питање поступке у процесу вештачке оплодне приликом којих се одстрањује вишак ембриона. Прихватање ембриона као личности, проистиче из православног доживљаја да је биће које се рађа израз несебичне љубави између вољених личности. Сматрати неког за личност, значи не видети га само биолошки, онаквим какво је тренутно, него га доживе-

ти онаквим какво ће бити, тј. каквим Бог хоће да га види, а то значи као биће које је саздано за вечност. Дакле, ако се уништава већи број ембриона то је неприхватљиво, и ако је вештачка оплодна од стране даваоца то се сматра неприличним упадањем треће особе у светињу брачних односа.

Трансплатација - пресађивање органа

Један од видова продужетка живота јесте пресађивање органа.

Став Српске православне цркве По речима Светог писма: „да од ове љубави нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје“, као и чињенице трансфузије крви која се широко примењује у свету, у начелу се сагласити са хируршким подухватом трансплатације људских органа, уколико се испуњава бар један од ових услова:

- да је донатор тестаментом завештао своје органе.
- да је донаторова породица посмртно дала своју сагласност.
- да се донатор за живота није томе противио.

Поред овог извора органа, трансплатација се може вршити и од живих особа с тим да сопствени живот донатора није тиме угрожен. (нпр. пресађивање бубрега). (Здравко Пенно, *Биотехнологија и биоетика*, Календар Црква, за 2003. год.)

(Наставиће се...)

Срећко Зечевић, јереј

Беседа о истеривању демона из два гадаринска бесомученика

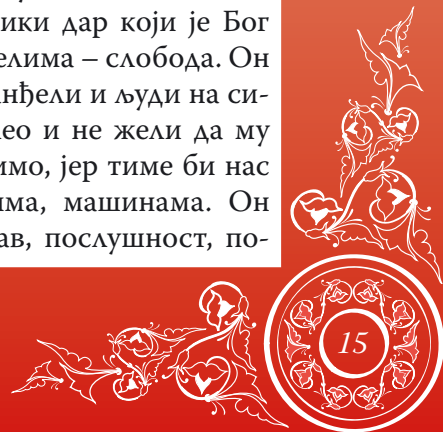
Одакле зло у свету, драга браћо и сестре? Да ли оно долази тек тако, само од себе или постоји неко или нешто што проузрокује зло? Данашње јеванђеље о двојници поседнутих демонима наводи нас на овакво размишљање. Да ли је зло одувек постојало или се касније појавило? Знамо из Светог писма да Господ Бог све што је створио било је добро. Најпре је Бог створио духовни свет који је био добар. Међутим, један од анђела, Луцифер,

погордио се и пожелео је да буде већи од Бога, побунио се и повукао за собом један број анђела. Тада је Свети архангел Михаило устао и узвикнуо пред војском анђела речи које су сачуване и данас у нашој Литургији: Пазимо, стојмо смерно, стојмо са страхом! Анђеоске војске су громовито запојале: Свет, Свет, Свет, је Господ Саваот! Тако је почела борба на небесима. Већи број анђела остао је веран своме Створитељу, али мањи број отпао је од Бога, и они су постали демони, тј. они који проузрокују зло у свету. Према томе зло не потиче од Бога, него од архангела бунтовника. Он је зачео у себи први грех: завист на Свету Тројицу. Зажелео је немогућу ствар, да он, ограничено биће, биће које има почетак постојања,

буде беспочетан као Бог. Природно је да се човек запита: зашто Бог није држао својом силом у покорности, послушности све анђеле, јер је Он као Творац свакако то и могао, тада не би ни постојало зло у свету, не би било ни оног који проузрокује зло, тј. демона - значи не би имао ко да натера човека на грех. Адам и Ева не би били избачени из раја.

Бог је допустио све то да се деси. Зашто? Зато што је Бог створио и анђеле и људе да буду слободне личности. То је тај велики дар који је Бог дао људима и анђелима – слобода. Он није желео да га анђели и људи на силу воле, није желео и не жели да му се на силу покоримо, јер тиме би нас направио роботима, машинама. Он жели од нас љубав, послушност, по-

корност, али да то буде нашом слободном вољом. Управо је Луцифер имао слободу и изабрао је зло, а не добро. Посматрајмо и дело Господа Исуса Христа и видећемо да Он никога није приморао да у Њега верује. А људи су имали слободу да ли да прихвате Христа и Његово учење или да га одбаце. Тако је Христос чинио и приликом истеривања демона из два човека у Гадаринској земљи, и протеривања демона у чопор свиња. Тамошњи народ није ценио то што су ова два опседнута човека излечена на саму реч Исуса Христа, него су жалели за своје животиње. Христос је ћутке отишао од њих, и ћутке одлази од сваког од нас ако га са радошћу не прихватимо.

Свети људи имали су дар од Бога да још у овом животу виде духовни свет. Разговарали су са анђелима и са демонима. Свети Андреја је разговарао са ђаволом и између осталог ђаво говори светитељу: „Осећам да долази време када ће пропасти мој занат. У то време ће људи бити гори од мене, као што ће и деца у лукавству бити

гора од одраслих људи. И ја ћу онда почивати и нећу више учити људе ничему, пошто ће они сами од себе вршити у свему вољу моју“.

Ми хришћани знамо да обраћањем Богу, тј. постом и молитвом, исправним и честитим животом можемо одагнати и победити зло.

Али исто тако знамо, да и молитва и пост ако нису крунисани сједињењем са Богом, тј. Светим Причешћем неће вредети.

Једном је демон рекао Светом Макарију Египатском: „Има само једно у чему те ја не могу надвладати, то није пост јер ја не једем ништа, то није ни бдење јер ја не спавам никад. Старац га упита: шта је то? А демон му одговори – твоје смирење старче.“

Демони се највише плаше смиреног човека. Смирење ћемо по Светим Оцима стећи када сматрамо себе нижим од сваке твари и када се плашимо високог мишљења о себи самима. Наш живот драга браћо и сестре, је као тврђава коју опседају два опсадника: Господ Исус Христос и демон. Од наше слободне воље зависиће да ли ћемо душу своју предати ђаволу на вечну муку, или Христу на вечну радост и блаженство. Нека нам сви свети, њиховим молитвама помогну да се удостојимо вечнога блаженства. Амин!

јереј Драгослав Милован

ДЕЛАТНОСТ ДУХОВНОГ ЦЕНТРА „НОВОМУЧЕНИЦИ КРАГУЈЕВАЧКИ“ ПРИ САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

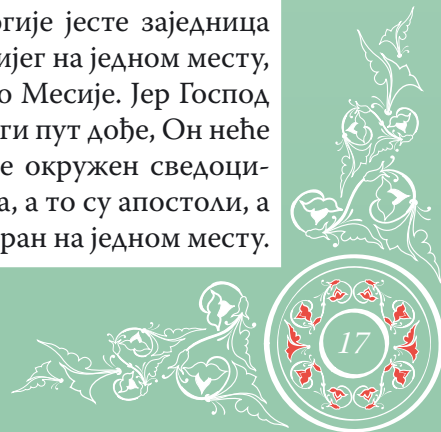
Духовни центар Саборног храма „Новомученици крагујевачки“, благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована, сваког другог петка у месецу после одслуженог акатиста Пресветој Богородици Тројеручици, организује разговоре свештеника Саборног храма са верним народом. Разговори су почели у септембру. Главне теме разговора су биле о Евхаристији и Цркви.

Духовни центар је почео предавања 5. септембра, тада је тема била: **„Значај Васкрсења Христовог и победа над смрћу“**. Сва мудровања и све философије и све религије овога света покушавале су и покушаваће да реше највећу тајну смрти. Већ вековима човек поставља питање шта је смрт и како је победити? Смрт се обично дефинише као раздвајање душе од тела, али човек аутентично постоји као психофизичко јединство, јединство душе и тела. Смрт је разбијач тог јединства. Једина религија која је дала решење проблема смрти је Хришћанство. Господ Исус Христос је решио проблем смрти, али га није решио апстрактним идејама, теоријски, не философијом, него, конкретно, на делу, својим Васкрсењем. Својим Васкрсењем нам је показао да ће сви они који су умрли, приликом Његовог Другог доласка васкрснути из мртвих, као што је и Он после свог крсног страдања Васкрсао из гроба. Васкрснувши из мртвих Христос је Васкрсење из мртвих учинио могућим за све људе и добре и зле. Права и истинска смрт

је кад онај који је умро нема више могућности да се врати у живот. Ако ће он после смрти оживети и притом живети бољим животом, онда то није смрт већ спасење.

Друга тема разговора је била **„Есхатологија Цркве“**. У разговорима са вернима је констатовано да је у Црква у Литургији есхатолошка заједница. На који начин? Есхатологија је реч о последњим догађајима везаним за свет и за његово спасење. Основни елемент есхатологије јесте заједница свега народа Божијег на једном месту, и то заједница око Месије. Јер Господ Христос када Други пут дође, Он неће доћи сам, доћи ће окружен сведоцима свог Васкрсења, а то су апостоли, а народ ће бити сабран на једном месту.

Ову слику будућег доласка Христовог, будућег Царства Божијег, видимо и у Литургији. Епископ је у Литургији икона Христова, он је у средини, окружен свештеницима који су иконе апостола, а народ је сакупљен у лађи Цркве.

Са верницима смо тумачили и Прву књигу Мојсијеву, књигу Постања. „У почетку створи Бог небо и земљу“, под небом се подразумева духовни, анђеоски свет, а под земљом овај материјални. Православна црква вером у Бога као Творца света, открива истину да је свет дело воље, мудрости и силе Божије. Свет је по хришћанском схватању *κτιστος* – створен и то «ни из чега» - *ex nihilo*. Израз “ни из чега” показује да пре него што је створен, свет није постојао, постојао је само Бог - као Света Троица. Израз *κτιστος* значи да је свет створен и да има свој почетак и крај, дакле није вечан. Прва последица стварања света *ни из чега* јесте да је овај свет смртан.

Друга основна последица стварања света, јесте, да је свет створен вољом Божијом. Бог је хтео, зажеleo, у једном тренутку да створи једно биће наспрам себе које није Он. У томе се огледа слобода Божија у односу на свет. Трећа последица створености света је да он не може да постоји сам, јер је смртан, подложен пропадаљивости. Доведен је у биће вољом другог, вољом Божијом. Ништа Бога није

приморало да ствара свет, Он га ствара из љубави. Све ово треба разумети на следећи начин: свет будући да је створен, може сваког тренутка да престане да постоји, да га нема више. Зашто? Зато што свет нема у себи самом, у природи својој, силе које му дају снагу да може вечно да опстане, да постоји. Дакле, свет иза себе и испред себе, има једно небиће које стално угрожава свет. Зашто је за хришћане толико важно да свет није вечан, него да је створен. Да ли је зло да свет буде вечан? За хришћане није зло по се-

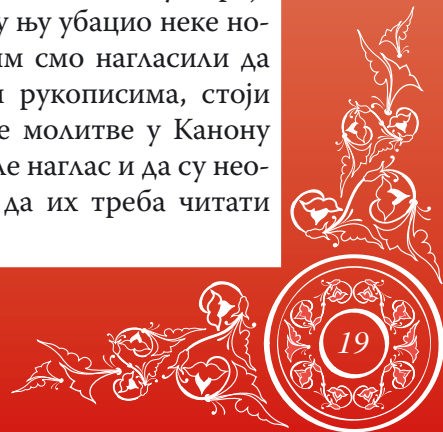

Евхаристији се слави живот, смрт своју жаоку иступљује и ад своју победу не слави. Ту се у најлепшој симфонији спајају небо и земља. Евхаристија је центар црквеног живота, зато што је она тајна сједињења и јединства свих верних са Христом и међусобно, а затим и целокупне творевине Божије са Богом. Јер сабирајући се на Светој Евхаристији, заједничарећи у Телу и Крви Христовој ми се сједињујемо са Господом и са Духом Његовим у *једно тело и један дух* (Еф 4, 4). Даље смо се у току разговора са вернима дотакли и питања суманутог, непоштеног, и безобразног напада на поједине свештенике и епископе, због наводног „новог“ служења Литургије. Објаснили смо верном народу да су ти напади неосновани и лажни. Од времена апостола, па кроз све векове, текст и форма Литургије се развијала, ширила, Литургија није била статична. Све Евхаристијске молитве су говорили и састављали Епископи у својим помесним црквама. Ниједна молитва није била иста, све до појаве Светог Јована Златоустог и Василија Великог. Василијева Литургија је доникејска анафора кападокијске Цркве. Он је ту Литургију проширио, допунио, догматски усавршио. Свети Јован Златоусти је за основу своје Литургије узео *Литургију 12 апостола* у сиријској редакцији, и у њу убацио неке нове елементе. Затим смо нагласили да у многим старим рукописима, стоји написано да су се молитве у Канону Евхаристије читале наглас и да су неосноване критике да их треба читати тајно.

би да је свет вечан, али је утолико зло уколико негира Божију слободу и то тако да у крајњој линији негира Бога. Ако сапостоји Богу нешто што није Он, ако свет сапостоји Богу, тада Бог није апсолутно слободан. Апсолутно слободно биће претпоставља да није нешто поред њега што није он сам.

Следеће предавање је било **Евхаристија живи Христос**. Евхаристија је незамислива ван Цркве као заједнице, као Тела Христовог. Отуда Евхаристија на Истоку није схватана као једна од тајни у Цркви, него тајна и откривење саме Цркве, тајна сабрања, тајна општења или заједнице и тајна јединства Христа и Његове Цркве. На

Питања и одговори

1) Због чега је неопходно крстити се, зар није довољно бити добар човек и чинити добра дела?

Чини ми се да они који су пуни добрих дела а не маре за Бога, личе на леш мртваца који, мада прекрасно одевен нити то осећа нити му то користи. (Свети Игњатије Брјанчанинов). Ако је неко и добар по делима, а није запечаћен водом и Духом, неће ући у Царство Небеско. (Свети Кирил Јерусалимски).

2) Говоре, блажени сте ако вас вређају. Да ли то значи да треба да тежим к томе како би ми се сви ругали и вређали ме?

Да не помислиш како саме увреде, без обзира какве да су, чине блаженим онога ко их прима. Христос их (увреде) појашњава са два случаја: када их ми трпимо Њега ради и када су оне настале без икаквог разлога. Ако нема ни једног ни другог то онај ко их подноси не само да није блажен, већ је и несрећник. (Свети Јован Златоусти)

3) Постоје веома благочестиве жене, које редовно долазе у храм, но пре свега да би ту сусреле неке с којима ће претрести новости.

Ко у храму Божијем непрекидно празнослови тај одлази не само без користи већ и са штетом. (Свети Василије Велики)

4) Зашто Господ шаље човеку искушења?

Искушења се шаљу на једне ради уклањања већ учињених грехова, на друге да би прекинули са гресима које управо чине, а на остале ради оних

(греха) које би ускоро учинили; осим оних који се шаљу да би испитали човека-као код Јова. (Свети Максим Исповедник)

5) Неки цео живот проведу у јавним гресима, све до смрти, и Бог их не кажњава?

Ако ко јавно греша и не каје се, не сналазе га никакве невоље све до смрти, то знај да ће суд над њим бити без милости. (Преподобни Марко Подвижник)

6) Шта значе Христове речи: „Не противите се злу, ко те удари по десном образу твојем, окрени му и други“?

Схватити ове речи буквално био би прави апсурд и могућ у главама само неких философа сањалица. Ове речи значе да Господ не жели да се његови следбеници противе злу као старозаветни Јевреји, него да се злу противимо - добрим; мржњи - љубављу; увредама - опраштањем, а не враћањем за зло злим, већ добрим. Зато што се зло не може лечити злом, оно се тада умножава, а не умањује се. Као што се ватра не може гасити ватром или тама уништити тамом. Ово све не значи да се не противимо злу уопште јер то би била пасивност, него значи да се боримо против зла, али другачијим средствима, не зло да уништавамо злим, него добрим, као што се тама уништава светлошћу. Христос није окренуо други образ пред Пилатом. Противници хришћанства кажу да проповедајући трпљење (дуготрпљење) и неку награду у другом свету за трпљење овде на земљи, ви

хришћани одвлачите човека од борбе за ослобођење, ви учите човека да се мири са злом и ви од њега правите роба. Не, то хришћани не уче. Дуго-

трпљење долази од вере да је добро јаче од зла, да је љубав јача од мржње. Дуготрпљење је кад имамо потпуно поверење у Бога.

Хрисоте Воскресе!

Господе, управи кораке моје
што сад су негде у злом беспућу,
дигни ме хитро - ево сад падам,
помози опет да собом владам.

На зломе гласу,
у тешку буру,
ући ћу храбро
јер Тебе гледам,
кад небо пређу облаци сури
ја само желим да Ти се предам.

И када бурни ветар утихне
славићу Господње име гласно,
на тешком дану да душа свикне,
кад све је мртво,
пусто, сабласно.

Дигни ме хитро,
негде ћу пасти,
ти само можеш
у Твојој власти!

Срце кад стане

Кад сунце мине
И све утихне,
Иза пешчане дине,
Ка небу у висине.

Осмех кад сине,
Точак судбине,
Сидро кад бацим
У морске дубине.

Видећу неког
Што чуће речи,
Познаћу лепоту
Што бол ће сећи.

А срце кад стане
У невољне дане,
Нећу се бојати удеса тог,
Јер знам да Сунце Истине
Има да сване,
Душа ће певати,
Са мношћу је Бог.

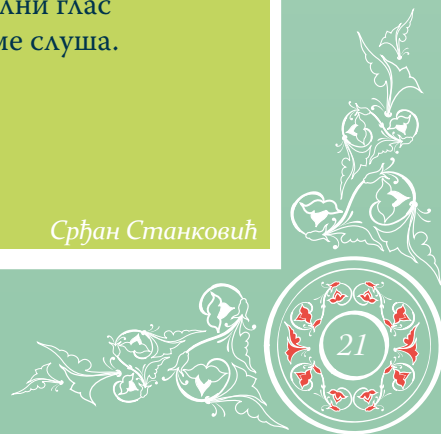
Бедем

Не могу да ме сломи
Сви таласи бурни,
Молитва ка Господу миломе
Бедем је сигурни.

А када тамни час
Дође да ме куша,
Тражићу умилни глас
Господа што ме слуша.

Ко мисли да те воли
А мрзи свога брата,
Ко презире туђе боли,
Затвориће рајска врата.

Срђан Станковић

Јанко Андрић IV/3

Павићевић Бојана IIIЗ

Неда Симовић I/3

Маруша Уршт

Објављивање овог броја Саборника омогућили су:

Preduzeće za profesionalno održavanje objekata

Profi delfin d.o.o.

Čišćenje i održavanje stambenih i poslovnih prostora

Durmitorska br.18 3400 Kragujevac, tel/fax: 034/320 137

Radisavljević Goran

LAGERMAX - ELITTE

DRAGOSLAVA SREJOVIĆA 29

tel: 034/330-649

tel/fax: 034/331-847